

SPORT DOEN EN BELEVEN

Sportnota
Gemeente Vlissingen
Februari 2002

Inhoudsopgave

Voorwoord	blz 3
1. Inleiding	blz 4
2. Vlissingen algemeen	blz 6
3. Sportbeleidsdoelen Vlissingen	blz 7
3.1. Meerjarenplanning exploitatierekening	blz 9
4. Speerpunten van sportbeleid	blz 11
4.1. Verenigingsondersteuning	blz 11
4.2. Gezondheidsbeleid	blz 11
4.3. Jeugd en Jongeren	blz 12
4.4. Sport en bewegen voor Ouderen	blz 15
4.5. Accommodatiebeleid	blz 17
4.6. Topsport	blz 19
4.7. Sport en Recreatie	blz 21
4.8. Specifieke doelgroepen	blz 22
4.9. Allochtonen	blz 23
4.10. Sportraad Vlissingen	blz 25
5. Algemene Onderbouwing	blz 26
5.1 Maatschappelijke ontwikkelingen	blz 26
5.2 Trends voor sportbeleid	blz 26
5.3. Uitgangspunten voor sportbeleid	blz 28
5.4 Partners in sport	blz 28
5.5 Sportvormen	blz 29
5.6 Accommodatiebeleid	blz 29
5.7 Privatisering	blz 30
5.8 Topsport	blz 31
5.9 Recreatie	blz 31
5.10 Gehandicapten	blz 32
Geraadpleegde Literatuur	blz 33
Bijlage 1: Knelpunten Sportverenigingen	nog niet digitaal beschikbaar
Bijlage 2: Sport en Bewegen voor Ouderen	” ”
Bijlage 3: Sportdeelname in Nederland	” ”
Bijlage 4: Kerngegevens Vlissingen	” ”
Bijlage 5: Overzicht externe adviesorganisaties	” ”

Voorwoord

Vlissingen, februari 2002

Met veel plezier bied ik u de sportnota “Sport doen en beleven” aan.

Voortgekomen uit en gestart met Stadskoers 2010 in 2000 ligt een interactieve nota voor, welke richting geeft aan het sportbeleid voor de komende tien tot vijftien jaar. Het is geen kant en klaar product. Per jaar zullen definitieve keuzes gemaakt moeten worden uit de vele suggesties die gedaan zijn.

Met deze nota als leidraad kan de gemeente, gesteund door verenigingen, stichtingen, belangen groepen enz., de komende jaren tot een effectief sportbeleid komen.

Leny Poppe-de Looff
Wethouder, Sportzaken c.a.

1 Inleiding

Sport als fenomeen

De plaats en de betekenis van sport in het dagelijks leven is de afgelopen decennia aanzienlijk groter geworden. Veel mensen nemen deel aan allerlei sport- en bewegingsactiviteiten. De hoogste deelname wordt gevonden bij de jeugd tot 18 jaar. Een daling doet zich voor in de groep 18 t/m 24 jaar. Onder ouderen is de deelname spectaculair gestegen binnen de groep van 55 en ouder¹. Aan de andere kant blijkt echter dat een derde van de volwassen Nederlanders weinig tot niets aan beweging doet.

Veel van de sportactiviteiten vinden georganiseerd plaats in verenigingen. Van alle sporters is ongeveer de helft lid van een of meer van de 30.000 sportverenigingen en -organisaties die er in ons land zijn. Veel sporters kiezen daarnaast - of in plaats daarvan - voor een andere vorm. Zo trekken fitnessactiviteiten jaarlijks circa 1 miljoen mensen. Tevens vinden veel activiteiten in ongeorganiseerd verband plaats: op of in het water, op de weg, in de natuur en op pleinen en in parken van gemeenten. Zeer veel mensen doen aan sport op eigen initiatief. Ze zwemmen, skiën en schaatsen. Andere sportvormen zoals surfen, skaten, snowboarden en klimmen zijn bij jongeren populair. Naarmate de leeftijd vordert, gaan mensen meer fietsen, wandelen, zwemmen en tennissen. Er is een toenemend besef van de maatschappelijke betekenis die van sport uitgaat: sport is plezier, ontspanning en een mogelijkheid anderen te ontmoeten.

Doel nota

Deze sportnota schetst van kaders voor een integraal sportbeleid in Vlissingen voor de komende 10 tot 15 jaar. Het stuk is tot stand gekomen in samenspraak en overleg met de sportraad, de gemeentelijke begeleidingsgroep, de sportverenigingen en andere betrokkenen. De gemeente heeft in het geheel een coördinerende taak. Haar rol is voorwaardenscheppend, stimulerend en richtinggevend.

Opbouw nota

De opbouw van de nota is als volgt:

- eerst wordt een schets gegeven van Vlissingen in het algemeen (welke lokale ontwikkelingen vormen de basis voor sportbeleid);
- daarna volgen samengevat de algemene uitgangspunten en negen speerpunten voor gemeentelijke sportbeleid samen met de financiële consequenties;
- per onderdeel is vervolgens uitgewerkt hoe de speerpunten eruit zien en welke partners hierbij betrokken zijn;
- het laatste deel van de nota beschrijft de algemene onderbouwing. Hier wordt een aantal relevante ontwikkelingen geschetst die mede bepalend zijn geweest voor de keuze van de sportspeerpunten in Vlissingen.

LET OP:

De paginanummering van de gedrukte versie en van de digitale versie komen niet overeen.

Als u reageert op de nota is het verstandig aan te geven op welke versie u reageert.

.

Dit vergemakkelijkt straks het verwerken van de reacties en het opmaken van een advies op uw bijdrage.

2 Vlissingen algemeen

Vlissingen in vogelvlucht

Een aantal ontwikkelingen in de gemeente Vlissingen levert een goede basis voor een gericht sportbeleid. Gekozen is voor een brede opzet van de nota, waarbij raakvlakken met andere beleidsterreinen een plaats hebben gekregen (bijvoorbeeld stadsontwikkeling, ruimtelijke ordening, doelgroepenbeleid, landelijke trends, toerisme).

Stadscoers 2010

Het proces Stadscoers 2010 kiest er voor om burgers een actieve rol te laten spelen. In een aantal debatten - in 1998 gehouden rond de thema's vervoer en verkeer, zorg en welzijn, wonen, werken - is ook tal van 'sportieve' richtlijnen op een rij gezet:

- in het onderwijs moet sport en bewegen meer plaats krijgen
- jeugd moet meer speelruimte krijgen voor sport en bewegen.
- er moet worden ingespeeld op nieuwe manieren van bewegen
- er moet meer aandacht zijn voor de ontwikkeling van een 'bewegingsgezinde populatie'
- veel burgers van 65 jaar en ouder hebben behoefte aan gevarieerde recreatiemogelijkheden.
- het systeem van veilige en vrij liggende fietspaden tussen het centrum en de verschillende woonwijken moet worden uitgebreid.

Bevolkingsaantallen

Uit een vergelijking van kengetallen in Vlissingen blijkt duidelijk dat het percentage jeugdigen in de leeftijdsgroep 0-19 jaar daalt, terwijl de percentages in de leeftijdscategorie 50-64 en 65 jaar en ouder stijgen. Hieruit valt te concluderen dat de ontgroening en vergrijzing van de bevolking (ook) in Vlissingen doorzet. De jaarcijfers over 20003 staven deze trend opnieuw. De cijfers over de Zeeuwse situatie tonen een vergelijkbare ontwikkeling aan; die wordt bevestigd in onderzoek van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW).

Sportraad Vlissingen

Al sinds 1954 heeft Vlissingen een Sportraad. Haar taken en bevoegdheden zijn in 1997 vastgelegd in een verordening⁴ en een reglement van orde. Haar werk is zowel adviserend als beherend van aard.

Sportdebatten

Het debat over 'Vlissingen als gezonde stad' heeft in 2000 zowel duidelijke wensen en behoeften als kansen naar voren gebracht voor lokaal sportbeleid. Er is een breed draagvlak op een aantal uitgangspunten, namelijk: sport heeft een maatschappelijke functie en raakt dus ook aan lokaal sociaal beleid; sport moet meer gestimuleerd worden; voor verenigingen kan samenwerken winst opleveren; de lokale overheid heeft een regierol in de samenwerking tussen verschillende betrokken partijen; sportopvoeding moet jong beginnen; sportverenigingskader moet ondersteund worden om professioneler te kunnen werken. De Sportraad Vlissingen heeft de conclusies onderschreven.

3 Sportbeleidsdoelen Vlissingen

Algemene doelen

Het is de wens van de gemeente Vlissingen dat elke burger op een verantwoorde manier aan enige vorm van sportbeoefening kan deelnemen. Dat komt de gezondheid, de vorming en de ontplooiing ten goede. De inwoners moeten dat kunnen doen vanuit eigen interesse en persoonlijke omstandigheden, in een bereikbare en geschikte omgeving en tegen een redelijk betaalbare prijs.

Vlissingen wil dat bereiken door:

- deelname aan sport te bevorderen;
- veilig bewegen en sporten te stimuleren;
- een gericht topsport(eventementen)beleid te voeren;
- sport en recreatie in samenhang te ontwikkelen;
- vast te houden aan de verenigingsstructuur;
- sportaccommodaties in stand te houden en te vernieuwen.

Speerpunten voor beleid

Voor de lange termijn zijn – in gesprekken met betrokken partijen – speerpunten vastgesteld op negen onderdelen. Voor elk speerpunt is aangegeven hoeveel nieuw geld beschikbaar moet komen voor uitvoering. Hier worden ze samenvattend weergegeven, in het volgende deel van deze nota worden ze verder uitgewerkt, zowel financieel als inhoudelijk.

De concrete beleidsdoelen zullen gebruikt worden voor een periodieke evaluatie en zonodig een bijstelling van de sportnota. De evaluatie zal per vier jaar op vaste momenten plaatsvinden. Dat zal voor het eerst gebeuren in 2006.

1. Verenigingsondersteuning

Visie: de mogelijkheden van de sportverenigingen om te voldoen aan de eisen, die door de sporters zelf en de overheid aan de verenigingen worden gesteld, zijn beperkt.

Beleidsdoel: er wordt – in overleg met de sportverenigingen - een meerjarenplan voor ondersteuning opgesteld en uitgevoerd.

Nieuw geld: € 2.269 voor 2002
€ 22.689 per jaar vanaf 2003

2. Gezondheidsbeleid

Visie: meer bewegen is een belangrijk middel om de lichamelijke en psychische gezondheid van de inwoners te vergroten.

Beleidsdoel: er worden meer preventieve activiteiten ontwikkeld in het kader van gezondheidsvoorlichting, fairplay, blessure preventie en het tegengaan van bewegingsarmoede.

Nieuw geld: € 1.134 voor 2002
€ 2.269 per jaar vanaf 2003

3. Jeugd en jongeren

Visie: sport en bewegen is belangrijk voor de ontwikkeling van jeugd en jongeren.

Beleidsdoel: buurtsport krijgt structureel een plaats in wijkontwikkelingsplannen (autovrije zones, speelreintjes, speeltuinen, trapveldjes, gymzalen).

Bewegingsonderwijs en sportkennismaking op scholen krijgen een extra impuls.

Nieuw geld: € 63.529 per jaar vanaf 2003

4. Ouderen

Visie: lichamelijke activiteit en sportdeelname kunnen bij ouderen leiden tot een relatief grote gezondheidswinst.

Beleidsdoel:: er wordt geïnvesteerd in samenwerking tussen buurthuizen, woonzorgcentra, vrijwilligers, sportverenigingen en beroepskrachten – om sport- en bewegings-activiteiten voor meer groepen ouderen aan te bieden op stads-, wijk- en buurtniveau.

Nieuw geld: € 12.706 per jaar vanaf 2002

5. Accommodatiebeleid

Visie: de accommodaties moeten voor iedereen, of juist voor bepaalde groepen bereikbaar zijn en blijven.

De accommodaties moeten voldoen aan de criteria die de betrokken sportbonden hebben opgesteld.

Beleidsdoel: accommodatiebeleid wordt in overeenstemming gebracht met wensen op het brede gebied van sportstimulering en sportontwikkeling (privatisering, recreatie en toerisme, buurtsport, topsportontwikkeling, trainingsfaciliteiten, nieuwe doelgroepen en nieuwe vormen van bewegen)

Nieuw geld: geen

6. Topsportontwikkeling

Visie: Meer en goed afgestemde ondersteuning, begeleiding en promotie over de gehele breedte van de sport zal leiden tot verhoging van het sportieve niveau naar topsportniveau.

Beleidsdoel: er komt een Platform Topsport met als doel de plaats van Vlissingen als toonaangevende sportstad te versterken.

Nieuw geld: € 2.269 voor 2002

7. Sport en recreatie

Visie: de relatie tussen sport, recreatie en toerisme is zwak. De kansen voor uitbreiding van het aantal sportieve recreatieve voorzieningen zijn echter groot.

Beleidsdoel: er komt meer samenhang tussen toerisme/recreatie en vormen van sport en bewegen voor allerlei doelgroepen in de openbare ruimte.

Nieuw geld:€ 2.269 voor 2002

8. Specifieke doelgroepen

Visie: allochtonen, gehandicapten en chronisch zieken zijn nog steeds in aantal ondervertegenwoordigd in de gangbare sporten.

Beleidsdoel: er wordt meer aandacht gegeven aan de ontwikkeling van het sportaanbod voor allochtonen en gehandicapten / chronisch zieken door gerichte ondersteuning en samenwerking.

Nieuw geld: € 8.622 voor 2002

€ 9.076 per jaar vanaf 2003

9. Sportraad Vlissingen

Visie: de Sportraad heeft een belangrijke functie als spreekbuis voor de sport, maar zij vertegenwoordigt vooral de sportverenigingen.

Beleidsdoel: taak en werkwijze van de Sportraad worden in overeenstemming gebracht met de aandachtspunten van deze sportnota.

Nieuw geld: € 2.269 per jaar vanaf 2002

3.1 Meerjarenplanning exploitatiekosten

Speerpunt	Huidig In beheer budget	bij	Nieuw 2002	Gem	Nw.gem. 2003-	Geme
2007						
Verenigingsondersteuning	4.538	sportraad	2.269	2.269	22.689	4.538
Gezondheidsbeleid	0		1.134	1.134	2.269	2.269
Jeugdsport						
Jeugdsportsubsidie	18.151	sportraad				
Schoolsport	5.355	sportraad				
Buurtsport/consulent	2.723	palladium			63.529	36.302
Ouderen						
Sport 55+	1.361	sportraad				
Sport en bewegen	14.521	palladium	12.706	12.706	12.706	6.353
Accommodaties						
Beheerssubsidie	43.109					
Recreatieve sport	1.361		2.269	2.269		
Specifieke doelgroepen						
Gehandicapten en chronisch zieken	2.723	palladium	1.134	1.134	4.538	2.269
Allochtonen			1.134	1.134	4.538	2.269
Topsportontwikkeling	4.438	sportraad	2.269	2.269		
Sportraad nieuwe stijl						
Presentiegelden	7.487	sportraad	2.269	2.269	2.269	
Representatie	3.857	sportraad				
Totaal	108.816		25.184	25.184	112.538	54.000

Toelichting

- Alle bedragen staan in euro's vermeld
- Per onderdeel is een raming gemaakt voor 2002 t/m 2007.
- In de begroting zijn alleen opgenomen de exploitatiekosten voor sport.
- Niet meegenomen zijn de investeringen en kapitaallasten van accommodaties. Hiervoor is een aparte begroting beschikbaar.
- De speerpunten komen overeen met de opbouw van de sportnota.
- Alle genoemde bedragen voor Nieuw 2003-2007 gelden per jaar.
- Vanaf 2003 kan gerekend worden op extra subsidie vanuit het Ministerie van VWS in het kader van de Breedtesportregeling, mits voor 1 april 2002 wordt aangevraagd. Anders verschuiven die inkomsten naar 2004. Het gaat om een subsidie voor maximaal 6 jaar. Er kan maximaal € 317.646.- voor 6 jaar worden verkregen.
- Er is bij externe bronnen geen rekening gehouden met andere financieringsmogelijkheden. De verwachting is dat die wel aan te boren zijn. De nu genoemde bedragen extern 2003-2007 zijn als geraamd afkomstig van VWS Breedtesportgeld.
- Nieuw geld 2002 is vooral bedoeld om startkosten te financieren en 0-metingen uit te voeren.

4 De uitwerking van speerpunten

Van alle negen speerpunten – die hierna als samenvatting worden weergegeven - worden hier de onderbouwing, de visie van de gemeente Vlissingen, de beleidsdoelen en de betrokken partijen benoemd.

Zoals aangegeven: de concrete beleidsdoelen zullen, na vaststelling door de gemeente moeten worden uitgevoerd. De gemeente heeft immers in het geheel een coördinerende taak. Haar rol is voorwaarde scheppend, stimulerend en richtinggevend. Ook zullen de beleidsdoelen gebruikt worden voor de periodieke evaluatie en zonodig voor bijstelling van de sportnota. De periodieke evaluatie zal per vier jaar op vaste momenten plaatsvinden. De evaluatie zal voor het eerst plaatsvinden begin 2006.

4.1 Verenigingsondersteuning

Veel sportverenigingen hebben grote zorgen. Het kost verenigingen steeds meer moeite om leden te binden. Contributieverhogingen en een grotere zelfwerkzaamheid van de leden zijn noodzakelijk om de lastenstijgingen en het groeiende tekort aan kader het hoofd te kunnen bieden. De bestuursleden en vrijwilligers worden vaak volledig in beslag genomen door de dagelijkse problemen. Er is onvoldoende tijd om aan verbeteringen te werken.

De spankracht van sportclubs is groot maar er zijn grenzen. De mogelijkheden van de sportverenigingen om te voldoen aan de eisen, die door de sporters zelf en de overheid aan de verenigingen worden gesteld, zijn beperkt. In een landelijke onderzoek van het NOC*NSF worden deze knelpunten bevestigd⁵. Ook het Ministerie van VWS is in zijn breedtesport-impuls⁶ uitgegaan van deze knelpunten.

Visie

Vlissingen heeft rond de 90 sportverenigingen en -organisaties. Veel van de door NOC*NSF genoemde knelpunten gelden ook voor deze gemeente. Regelmatig zijn er bijeenkomsten met sportverenigingen om (nieuwe) knelpunten te bespreken. Maar een samenhangend meer-jarenplan om aan deze zaken te werken ontbreekt tot nu toe.

Beleidsdoelen

De gemeente maakt een heldere inventarisatie van knelpunten in accommodatiebeleid, vitaal beleid, personeelsbeleid, communicatie, wet- en regelgeving.

In overleg met het veld wordt een ondersteuningsplan opgesteld en uitgevoerd.

Er wordt actief gezocht naar extra externe ondersteuning (deelname aan projecten en pilots, verwerven van projectsubsidies en stimuleringssubsidies).

Betrokken partijen

- Sportverenigingen/-organisaties
- Gemeentelijk Bureau Sportbelangen
- Sportraad Vlissingen
- Externe adviesorganisaties⁷

4.2 Gezondheidsbeleid

Sport maakt mensen letterlijk en figuurlijk actiever. Deelname aan sport kan mensen in een kwetsbare positie – zoals kansarme jongeren, eenzame ouderen, chronisch zieken, mensen met een handicap, uitkerings-gerechtigden of mensen zonder werk – nieuwe

mogelijkheden bieden. Ook het gunstige effect van regelmatige lichaamsbeweging op de gezondheid is inmiddels onomstreden. Maar bovenal: sporten is leuk om te doen. Gemeenten hebben op basis van de Wet op de Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV) taken op het terrein van de gezondheidsbevordering en -bescherming. Het past dan ook in het gezondheidsbeleid van (onder andere) gemeenten om te bevorderen dat burgers bewegen. Sportstimulering en preventie van blessures en dopinggebruik passen goed binnen deze taken.

Visie

Drie Walcherse gemeenteraden zijn in 1998 een gezamenlijk traject gezondheidsbeleid gestart. Als belangrijk speerpunt is opgenomen dat meer bewegen een belangrijk middel is voor het vergroten van de lichamelijke en psychische gezondheid van de inwoners (naast andere maatregelen als het verbeteren van de leefomgeving) 8. Zij willen dit bewerkstelligen door een gerichte inspanning tussen gemeente, arbodiensten, werkgevers⁹, uitkeringsinstanties, sport en beweeginstanties en beroepskrachten. Als bijzondere voorwaarde geldt dat per wijk of doelgroep wordt aangesloten bij reeds bestaande netwerken, voorzieningen of activiteiten.

Uit een enquête¹⁰ blijkt dat 13% van de Walcherse burgers niet sport. Opvallend is het aantal 'oudere' sporters (boven de 55 jaar): driekwart van hen sport minstens eenmaal per week.

Van de drie Walcherse gemeenten telt Vlissingen de meeste sporters. Daar is 50% van de bevolking meerdere keren per week actief, terwijl dat in de andere gemeenten wat lager ligt.

De gemeente Vlissingen erkent de Nederlandse norm Gezond Bewegen als een belangrijke grondslag voor beleid. De GGD en het SMA (Sport Medisch Adviescentrum) zijn belangrijke partners bij de uitwerking van preventief gerichte beleidsdoelen zoals blessurepreventie, fairplay en het tegengaan van bewegingsarmoede.

Beleidsdoelen

De gemeente stimuleert meer samenwerking tussen en met sportverenigingen, commerciële sportaanbieders, werkgevers, Arbo diensten, GGD, SMA en de Sportraad Vlissingen.

Er worden op elkaar afgestemde preventieve projecten ontwikkeld in het kader van voorlichting, fairplay, blessurepreventie en het tegengaan van bewegingsarmoede. Sport- en bewegingsprojecten worden vooral gericht op de doelgroepen jeugd, ouderen en werknemers.

Onderzocht wordt of het Sport Medisch Adviescentrum (SMA) een grotere rol kan spelen bij preventie.

Betrokken partijen

- Welzijnsorganisatie Palladium
- GGD
- Sportverenigingen
- Gemeentelijk Bureau Sportbelangen
- Scholen
- Fitnesscentra
- Huisartsen en fysiotherapeuten
- SMA (Sport Medisch Adviescentrum)
- Werkgroep Sport 55+

- Sportraad Vlissingen
- Werkgevers
- Arbodiensten
- Externe adviesorganisaties¹¹

4.3 Jeugd en jongeren

Een belangrijke oorzaak van de terugval in sportdeelname is, dat het aanbod aan bewegingsactiviteiten niet datgene is waar de oudere jeugd naar zoekt. De sportwereld, de gemeenten, het jeugd- en jongerenwerk, de hulpverlening, het onderwijs en al die andere aanbieders van 'sport en bewegen' slagen er niet in 'maatwerk' te leveren. De sportvereniging heeft een 'product' dat veel jongeren simpelweg niet meer blijkt aan te spreken. De sfeer op de club wordt nogal eens als oubollig ervaren.

Ook verandert de bewegingscultuur. Steeds meer mensen willen sporten, het aantal actief sportende dertigers en veertigers zal sterk toenemen (en later uiteraard ook de oudere leeftijdsgroepen). Sporten die tot op hoge(re) leeftijd beoefend kunnen worden en waar het plezier in het bewegen en de gezondheid centraal staan, worden populairder. Er zal zich een verschuiving voordoen van teamsporten naar individuele sport- en bewegingsactiviteiten, passend bij het flexibele leefpatroon van de mensen.

Sport speelt een rol in de opbouw van buurten en wijken. Het inzicht is gegroeid dat er meer en betere afstemming moet komen tussen degenen die feitelijk bij de kinderen en jongeren betrokken zijn (gezin-school-zorg-welzijn), en wel zó dat:

- jongeren een actieve leefstijl kunnen ontwikkelen en volhouden.
- de mening, interesse en behoeften van de jeugd op sportgebied aan bod komt op school, in de vereniging en daarbuiten.
- de jeugd niet alleen leert sport en bewegen te consumeren, maar ook mee te helpen een en ander gestalte te geven.
- de jeugd kan kennismaken met allerlei vormen van sport en bewegen zoals we die in onze samenleving kennen.
- dat jongeren zich bewust worden van de relatie tussen bewegen en gezondheid.
- dat kwetsbare groepen jongeren door middel van sport en bewegen meer integreren in de samenleving.

Interessante ontwikkelingen zijn er op het gebied van kinderopvang, naschoolse opvang en de sport.

Sommige sportaccommodaties zouden zich voor de kinderopvang en buitenschoolse opvang uitstekend kunnen lenen en bieden bovendien volop mogelijkheden voor sport en beweging. De school is niet alleen belangrijk voor de leerlingen. Door de spreiding en ligging kunnen scholen een centrale functie vervullen in buurten en wijken. Het speellokaal, het gymnastieklokaal, het schoolplein, kunnen ook worden gebruikt door de buurt, de naschoolse opvang of sportverenigingen.

Visie

In Vlissingen maakt de leeftijdscategorie

0-25 jarigen ongeveer 34% van de bevolking uit. In omvang, samenstelling en mate van kansrijkheid verandert deze categorie voortdurend¹².

Het Vlissingse jeugdbeleid¹³ streeft naar optimale ontplooiing en ontwikkeling van kinderen en jongeren. Dit betekent dat ze voor ieder kind en voor iedere jongere de voorwaarden wil creëren die leiden tot gezondheid; onderwijs; economische

zelfstandigheid; een veilige omgeving, tijd en ruimte om te spelen en te sporten.

Sportverenigingen leveren een belangrijk aanbod voor deze groep. Om hen de weg naar de sport te leren vinden, wordt een project 'Drempelverlaging en stimulering sportdeelname' uitgevoerd (project 'Sportieve School' en een pilot Sportbuurtwerk14). Binnen het basisonderwijs zijn twee vakleerkrachten bewegingsonderwijs actief. Aandacht gaat ook uit naar recreatiemogelijkheden in de openbare ruimte en de ontwikkeling van ontmoeting- en ontspannings- plekken15. De groep jongeren van niet-westerse oorsprong vormt binnen het jeugd-beleid een bijzondere zorg16. Nieuw is de ontwikkeling in het kader van de 'Open Wijkschool'. Om de samenwerking tussen betrokken partijen te vergroten wordt in 2002 gewerkt aan een nieuwe integrale jeugdnota.

Bewegingsonderwijs

In de leerplichtige leeftijd brengen kinderen en jongeren een groot deel van de dag door op school. Daarnaast maken kinderen gebruik van diverse vormen van kinderopvang (0-4 jaar) en naschoolse opvang (4-12 jaar). In de fase hierna (voortgezet onderwijs, 12+) staat de vrije tijd van jongeren onder druk door de studielast, de mogelijkheden op de krappe arbeidsmarkt voor bijverdiensten en door het concurrerende vrijetijdsaanbod (televisie, computer, uitgaan en dergelijke). De school (en de directe omgeving) is tijdens de gehele schoolperiode van kinderen en jongeren toch een belangrijke plaats om hen:

- vaardigheden aan te leren op het gebied van sport en bewegen te informeren over het belang van sport en beweging nu en in de toekomst te bereiken voor een sport- en bewegingsaanbod buiten schooltijd
- Leerlingen van de groepen 3 tot en met 8 van het primair onderwijs genieten in de regel tweemaal per week gedurende drie kwartier bewegingsonderwijs. In verreweg de meeste gevallen worden de lessen bewegingsonderwijs verzorgd door de eigen groepsleerkracht. Scholen kunnen nu echter al besluiten om een extra kwaliteitsimpuls te geven aan het vak lichamelijke opvoeding: ze kunnen investeren in een nieuwe vakleraar of zoeken naar mogelijkheden om bestaande 'vakuren' uit te breiden.

Beleidsdoelen

1. Er worden op elkaar afgestemde deelschoolplannen bewegingsonderwijs ontwikkeld voor alle niveaus van onderwijs (basisonderwijs, speciaal onderwijs, voortgezet onderwijs). Een bijzondere bepaling daarbij is dat de lesdoelen bewegingsonderwijs zowel fysiek/motorisch/sensorisch als sociaal-agogisch gericht zijn.
2. Voor sportkennismaking wordt binnen het bewegingsonderwijs samenwerking gezocht tussen sportverenigingen, commerciële sportaanbieders, sportopleidingen, buitenschoolse opvang en buurt-sportwerkers.
3. Er wordt geïnvesteerd in de aanstelling van extra vakleerkrachten (of bewegingsconsulenten en/of lesassistenten).
4. Groepsleerkrachten krijgen gericht scholing en training op het gebied van bewegingsonderwijs.

Betrokken partijen

- Scholen
- Buurtsportwerkers
- Commerciële sportaanbieders
- Sportverenigingen
- Gemeentelijk Bureau Sportbelangen
- Sportopleidingen (CIOS Goes)

- Sportmedisch adviescentrum
- Externe adviesorganisaties¹⁷

Wijk en buurt in beweging

De waarde van sport en bewegen wordt in toenemende mate onderkend, ook buiten de sportsector. Sport en bewegen kan immers een bijdrage leveren aan de leefbaarheid in de wijk en buurt. Daarom is het van belang om het wijk- en buurtsportwerk te ontwikkelen. Wijk- en buurtsport stimuleert goed gebruik van de openbare ruimte zodat overlast afneemt terwijl het gebruik van pleinen en speelplekken voor alle leeftijdsgroepen toeneemt.

Wijk- en buurtsportwerk vormt een onderdeel van programma's die gericht zijn op bijvoorbeeld vandalismebestrijding, zinvolle besteding van de vrije tijd, veiligheid en leefbaarheid in de woonomgeving, het tegengaan van sociaal isolement.

Beleidsdoelen

1. Buurtsport krijgt een plaats in wijkontwikkelingsplannen (autovrije zones, speel-terreintjes, speeltuinen, trapveldjes, gym- zalen) .
2. Er wordt geïnvesteerd in een sportbuurtwerker die - in samenwerking met vrijwilligers - sportactiviteiten kan aanbieden in wijk- en buurt.
3. Er worden op wijk- en buurniveau werkgroepen Sportbuurtwerk geformeerd.
4. Het activiteitenbudget komt uit bestaande budgetten, waar nodig aangevuld met incidentele budgetten.
5. Om continuïteit te waarborgen ontwikkelt de gemeente een goed vrijwilligerbeleid.

Betrokken partijen

- Stichting Palladium
- Scholen
- Wijkagenten
- Buurt en wijkcomités
- Speeltuinverenigingen
- Sportverenigingen
- Gemeentelijk Bureau Sportbelangen
- Sportraad Vlissingen
- GGD
- Externe adviesorganisaties¹⁸

4.4 Sport en bewegen voor Ouderen

Chronische ziekten en beperkingen doen zich meer voor bij ouderen dan bij andere doelgroepen. Dat kan afbreuk doen aan de kwaliteit van hun leven en aan de zelfredzaamheid. Lichamelijke activiteit en sportdeelname kunnen bij ouderen daarom leiden tot een relatief grote gezondheidswinst. Niet alle ouderen achten zichzelf nog in staat aan sport te doen. Het imago van sport – jong, sportief, flitsend - en de mogelijke gezondheidsrisico's lijken hen af te schrikken.

Sport en Bewegen voor Ouderen is meer dan de stoelgymnastiek van vroeger. Er is al een aantal succesvolle producten ontwikkeld inspelend op de behoefte van ouderen (in verschillende leeftijdscategorieën) om op aangepaste wijze te bewegen: Meer Bewegen voor Ouderen, het Groninger Actief Leven Model (GALM), Gezond & Vitaal (voorheen 'Goed Oud Worden'), Fysiosport en Sportief Wandelen.

Sport en Bewegen voor Ouderen moet aandacht hebben voor (medisch) verantwoord sporten (medische controle, EHBO, deskundige begeleiding). Goed inspelen op de wensen en behoeften van ouderen vraagt echter wel de nodige kennis van de aanbieder. Daarnaast is aandacht voor de bevordering van de sociale contacten (bij sport en bewegen in georganiseerd verband) van groot belang. Het is daarom aan te bevelen te sporten in een accommodatie die de deelnemers de mogelijkheid biedt na afloop gezellig te kunnen zitten en (na) te praten. Daarbij kan ook gebruikt gemaakt worden van de sportkantines van de verenigingen.

Ook is aandacht gewenst voor het stimuleren van de groep niet- actieve ouderen tot sportief-actief gedrag. Wanneer gemeenten en de GGD – in samenwerking met o.a. sportorganisaties - mensen stimuleren om (meer) te bewegen (eventueel door te sporten), is het dan ook van belang te zorgen dat dit op een verantwoorde manier gebeurt. Dit kan door voorlichting, opleiden van kader, preventie van sportblessures, zorg voor juiste sport- en spelmateriaal, goede accommodaties en een kwalitatief goed aanbod.

Visie

Het ouderenwerk in Vlissingen werkt met een tweetal beleidsaanbevelingen. Gelet op de toenemende vergrijzing vormen ouderen een belangrijke doelgroep voor preventief, educatief en recreatief beleid. Aansluitingsmogelijkheden zijn er op een aantal beleidsterreinen¹⁹:

- De nieuwe welzijnsorganisatie zal zich specifiek moeten richten op de ondersteuning van sport- en bewegings- activiteiten van ouderen op wijk- en buurniveau.
- Belangenbehartiging en sociaal-culturele activiteiten voor ouderen zijn in eerste instantie een zaak voor de ouderenorganisaties, vrijwillige dienstverlening en de ouderen zelf, zonodig ondersteund door de nieuwe welzijnsorganisatie.

In de gemeente Vlissingen zijn er op het gebied van Sport en Bewegen voor Ouderen vele activiteiten. Deze activiteiten worden – gespreid over de stad - aangeboden vanuit de welzijnsorganisatie, sportverenigingen, fitnesscentra en fysiotherapeuten²⁰.

Ouderen in Vlissingen hebben een grote belangstelling voor deze bewegingsactiviteiten. De Meer Bewegen voor Ouderen activiteiten (MBVO) worden vooral bezocht door oudere ouderen (70 plus). Zaal- en balsporten, sportinstuiven en het particuliere aanbod (fitnesscentra) blijken aan te slaan bij de jongere ouderen (55 plus).

Een belangrijk knelpunt binnen het gehele aanbod is al geruime tijd het gebrek aan opgeleid kader en de beperkte accommodatie dicht bij huis (die ook geschikt is voor sociale contacten achteraf). Daarnaast zijn er veel verschillen in kadervergoedingen, contributies en subsidiemogelijkheden. De structurele, duurzame organisatorische inbedding van Sport en Bewegen voor Ouderen – met al haar te onderscheiden doelgroepen²¹ – is niet duidelijk geregeld.

Beleidsdoelen

1. Er wordt een meerjaren plan Sport en Bewegen voor Ouderen opgesteld gericht op de te onderscheiden doelgroepen.
2. Er wordt geïnvesteerd in samenwerking tussen buurthuizen, woonzorgcentra, vrijwilligers, fitnesscentra, sportverenigingen en beroepskrachten – om veilige en hoogwaardige sport- en bewegingsactiviteiten voor ouderen aan te bieden op stads-, wijk- en buurniveau.
3. Er worden nieuwe vormen van sport en bewegen aangeboden gericht op verschillende doelgroepen vanaf 45 jaar.
4. Jongere, niet-actieve ouderen (55-65 jaar) worden gestimuleerd tot sportief, actief gedrag (middels het GALM project)

5. Er wordt meer aandacht besteed aan netwerkontwikkeling (bijvoorbeeld buurthuizen, fysiotherapeuten en woonzorgcentra).
6. Sport en Bewegen voor Ouderen krijgt een aandachtsplaats in de Sportraad Vlissingen.
7. De resultaten van beleid worden samen met de GGD getoetst in effectmetingen volgens vooraf vastgelegde criteria.
8. Er worden oplossingen bedacht voor knelpunten in aspecten als kortingen, tarieven en contributies, vergoedingen en contracten alsmede kwaliteitstoetsing.
9. Binnen het gemeentelijk accommodatie-beleid wordt rekening gehouden met de wens van ouderen tot sociale contacten na het sporten.

Betrokken partijen

- Welzijnsorganisatie Stichting Palladium
- GGD
- Buurt en wijkcomités
- Sportbuurtwerker
- Sportverenigingen
- Commerciële sportcentra
- Fitnesscentra
- Fysiotherapeuten
- Ouderenbonden (zoals PCOB en Anbo)
- Sportraad Vlissingen
- Gemeentelijk Bureau Sportbelangen
- CIOS Goes (sportopleidingen)
- Docenten MBVO/GALM
- Woonzorgcentra en verpleeghuizen
- Externe adviesorganisaties²²

4.5 Accommodatiebeleid

In grote lijnen maken we twee soorten onderscheid tussen de verschillende sportaccommodatietypen²³. Dat is enerzijds het onderscheid tussen binnen- en buitensportaccommodaties en anderzijds het onderscheid tussen sportaccommodaties met gebruiksmogelijkheden voor één sport en sportvoorzieningen met gebruiksmogelijkheden voor meerdere sporten. Met name bij binnensport gaat het vaak om ruimten die door verschillende verenigingen in meerdere takken van sport worden gebruikt, zoals een sporthal of sportzaal. Bij de buitensporten gaat het meestal om accommodaties waarin één tak van sport kan worden beoefend²⁴.

Naast het onderscheid tussen de verschillende soorten van accommodaties is ook de inrichting van de betreffende voorzieningen van belang. Hiermee wordt bedoeld de tot de accommodatie behorende onderdelen. Te denken is aan de sportruimte (bijvoorbeeld het sportveld), kleed/wasruimten, ontmoetingsplaats (kantine), bestuurskamer, vergaderkamer en een medische ruimte. Sommige gemeenten stellen gehele sportaccommodaties ter beschikking. Andere gemeenten alleen bepaalde onderdelen zoals sportveld en kleedlokalen. Weer anderen alleen het sportveld. Vaak is dit terug te voeren op een onderscheid tussen voorzieningen die een club minimaal nodig heeft om als sportvereniging te kunnen functioneren (de basisvoorzieningen) en voorzieningen die aanvullend wenselijk zijn.

Privatisering

Er kunnen verschillende vormen of modellen van privatisering onderscheiden worden. Deze indeling loopt van de 'lichte' vormen van privatisering tot de 'zware' vormen van

privatisering²⁵.

Visie

In Vlissingen zijn in het gemeentelijk sportaccommodatiebeleid de volgende elementen terug te vinden:

- de gemeente wil invloed houden op de hoogte van de tarieven;
- de gemeente streeft ernaar meer verantwoordelijkheid bij de burger te leggen;
- de eigendom van de grond en/of de accommodatie blijft bij de gemeente berusten;
- er moet bij privatisering een redelijke garantie zijn dat de kwaliteit van de sportbeoefening overeind blijft;
- er moet eveneens een redelijke garantie zijn dat de kwaliteit van de accommodatie (denk met name aan de onderhoudstoestand) op een verantwoord peil blijft;
- de accommodatie moet voor iedereen, of juist voor bepaalde groepen, bereikbaar zijn en blijven;
- de accommodaties moeten voldoen aan de door de betrokken sportbonden opgestelde criteria.

De gemeente kent sinds 1995 een privatiseringsbeleid volgens model 1 en 225. Zij hanteert deze modellen vooral vanuit het motief 'zelfwerkzaamheid'. De gemeente blijft daarbij de eigenaar van opstallen en grond.

- Model 1: overdracht van onderhoudstaken van gemeente naar de gebruikers waarvoor geen scholing af vakkennis vereist is.
- Model 2: overdracht van het klein onderhoud van gemeente naar de gebruikers (de sportvereniging).
- Voor een specifieke groep (tennisverenigingen) wordt het model 6 gebruikt (het afstoten van accommodaties op basis van erfpacht).

De Sportraad Vlissingen adviseert de gemeente over accommodatie- en privatiseringsbeleid. Deze aanpak is tot stand gekomen na overleg met betrokken partijen.

Voor de huurovereenkomsten inclusief onderhoudstaken zijn algemene voorwaarden opgesteld, die in contractvorm met elke gebruiker (o.a. sportvereniging) worden afgesloten²⁶. In deze algemene voorwaarden zijn vastgelegd de wederzijdse rechten en plichten. Per bouwkundig onderdeel zijn de verantwoordelijkheden van verhuurder en huurder omschreven. De verenigingen ontvangen jaarlijks een vergoeding van de gemeente voor het schoonhouden, de onderhoudslasten, herstel- en reparatiewerkzaamheden, alsmede een compensatie van de te betalen energiekosten. Minimaal één keer per jaar controleert de gemeente in samenspraak met de vereniging op technische, onderhoudkundige en andere gebreken. Deze regelingen gelden voor binnen- en buitenaccommodaties (sportzalen, sportparken, tennisbanen, gymzalen²⁷), alsmede niet-openbare trapveldjes in de wijken.

Een belangrijk knelpunt bij de uitvoering van privatisering vormen de vrijwilligers; het wordt steeds moeilijker om kader te vinden voor de uitvoering van onderhoudstaken.

De tarieven voor het gebruik van sportaccommodaties zijn ieder jaar een punt van evaluatie en discussie²⁸. De ingezette koers om de tarieven voor binnensport/buitensport te nivelleren, is nog niet voltooid. Bij de vijfjarenplanning van onderhoud, renovatie en vernieuwing van accommodatie worden de geschetste planningsnorm en belastingsnorm²⁹ (met name van belang voor veldsporten) niet strikt gehanteerd. Wel worden de normen en eisen van de landelijke bond (NOC-NSF) gevolgd.

Er is een ontwikkeling gaande dat grasvelden worden vervangen door in aanschaf dure

maar onderhoudsarme kunstgrasvelden (uitgevoerd volgens een meerjarenplanning). Een ontwikkeling die concentratie van bijvoorbeeld voetbal op een kleiner oppervlak kan bevorderen. Dit is van belang voor hernieuwde bestemming van gronden. De kosten worden meegenomen in de gemeentelijke investeringsbegroting voor Sport.

Beleidsdoelen

1. Privatiseringsbeleid en accommodatie-beleid worden in overeenstemming gebracht met het te ontwikkelen meerjarenplan Verenigingsondersteuning. Daarin gaat ook aandacht uit naar de ondersteuning bij vrijwilligerbeleid.
2. Het beleid om gebruikers van sportaccommodaties te betrekken bij het beheer blijft vanwege de zelfwerkzaamheid in principe gehandhaafd.
3. Privatiseringsbeleid krijgt vorm volgens model 1 en 2. Voor de overdracht van taken is er specifieke aandacht voor de oplevering van accommodaties in goede staat.
4. Voor nieuw te bouwen accommodaties gelden diezelfde regels.
5. Jaarlijks worden in samenspraak met gebruikers en de sportraad tarieven en onderhoudsplanningen op resultaat ge-ëvalueerd en zonodig bijgesteld.
6. De taken van de Sportraad Vlissingen binnen de uitvoering van accommodatiebeleid worden heroverwogen.

Betrokken partijen

- Sportverenigingen
- Gemeentelijk Bureau Sportbelangen
- Sportraad Vlissingen
- Werkgroep Sport 55+
- Scholen
- Externe adviesorganisaties³⁰

4.6 Topsport

In Nederland is eerder sprake van een sportcultuur dan van een topsportcultuur. Van een sportcultuur kan worden gesproken vanwege de betrekkelijk hoge actieve en passieve sportparticipatie, het grote aantal sportaccommodaties en het grote belang dat mensen aan sport toekennen. Wat de topsportcultuur betreft, blijft Nederland volgens velen achter bij verschillende andere landen. In dit verband wordt gewezen op de topsportbeleving onder de bevolking, de waardering die topsporters en ex-topsporters ten deel valt, de geschiktheid en beschikbaarheid van accommodaties voor de topsport, de investeringen uit publieke middelen in de topsport en de aandacht van de media. Een eerste vergelijking met andere landen suggereert dat Nederland zeker niet voorop loopt in de topsportinvesteringen uit publieke middelen. Ongeveer de helft van de Nederlandse bevolking is voor uitbreiding van deze middelen. Vandaag de dag heeft 72% van de Nederlandse bevolking een grote tot zeer grote belangstelling voor sport, actief of passief.

Natuurlijk kan niet iedereen zich zomaar topsporter noemen. Topsporters zijn degenen die op het hoogste niveau deelnemen aan sportactiviteiten. De volgende criteria worden gehanteerd:

- de sporter maakt deel uit van een regionale en/of nationale jeugdselectie (Jong Oranje), of behoort tot de categorie A- of B-sporter zoals die door het NOC*NSF worden omschreven
- de sporter neemt deel aan een nationale/ internationale competitie en wel in de hoogste klasse van een sportbond die door het NOC*NSF is erkend. Dat geldt tevens voor de één na hoogste klasse in het beroepsvoetbal.

Knelpunten

Opvallend is dat het grootste knelpunt in het topsportklimaat volgens topsporters, trainers en topsportcoördinatoren niet een sportspecifiek, maar een maatschappelijk aandachtspunt is. Dit betreft de individuele leefsituatie waarin topsporters verkeren: hun financiële positie, hun sociale zekerheid, de medewerking van school en werk 31.

Over de sportspecifieke begeleiding door trainers en coaches en de (para)medische begeleiding door artsen, fysiotherapeuten, inspanningsfysiologen en masseurs zijn topsporters over het algemeen redelijk tevreden. Mogelijke verbeteringen zijn te realiseren door de bereikbaarheid van de medische staf te vergroten, meer sportmedisch onderzoek mogelijk te maken en aandacht te geven aan de financiële vergoeding voor medische consultaties.

De sportspecifieke aandacht voor jonge talenten begint nog op betrekkelijk hoge leeftijd. Verschillende trainers/coaches zijn van mening dat hiermee in een eerder stadium moet worden begonnen. Ook pleiten zij in dit verband voor meer samenwerking met scholen. Er is veel kritiek op de kwaliteit, bereikbaarheid en beschikbaarheid van de trainings- en wedstrijddaccommodaties. Het belangrijkste bezwaar betreft de beschikbaarheid van trainingsaccommodaties.

De relatie tussen topsporters en trainers enerzijds en de media anderzijds is problematisch. De kritiek van topsporters en trainers op de media is niet het gevolg van eerdere persoonlijke ervaringen met de media, maar gebaseerd op de kwaliteit en vooral de kwantiteit van de media-aandacht voor hun tak van sport. Het is wenselijk dat hierin verbetering komt, met erkenning van de journalistieke onafhankelijkheid van de media.

Visie

De Sportraad Vlissingen erkent de definitie Topsport van het NOC*NSF. Er is een aantal individuele sporters en verenigingen dat voldoet aan die criteria. Daarnaast zitten vrij veel jonge sporttalenten in verschillende takken van sport dicht tegen topsportniveau aan.

Belangrijke knelpunten voor sportverenigingen in de ontwikkeling van vereniging en talent naar topsportniveau zijn voldoende en geschikte trainingsaccommodaties, continuïteit en kwaliteit van het sporttechnisch kader, de uitstroom van jonge studerende talenten naar buiten de provincie, tekort aan samenwerking met scholen en bedrijven, gebrek aan sponsors.

Ook wordt gesignaleerd dat optrekken van het sportniveau gerelateerd moet zijn aan promotie van sportdeelname in het algemeen ("goed voorbeeld doet volgen") en een stevige impuls in breedtesport. Meer en goed afgestemde ondersteuning en begeleiding in de gehele breedtesportlaag zal leiden tot verhoging van het sportniveau naar topsportniveau.

Beleidsdoelen

1. Er wordt een Platform Topsport opgericht³² met als doel het - in nauwe samenwerking met de gemeente, nationale sportorganisaties, het bedrijfsleven, onderwijs- instellingen en de media - bereiken en versterken van de regionale en nationale positionering van Vlissingen als toonaangevende sportstad.

Zij kan dit doen door:

- het begeleiden en ondersteunen van promotionele topsportevenementen;
- het adviseren en ondersteunen van individuele topsporters en topsporttalenten door samenwerking met het Olympisch Steunpunt Goes en de Zeeuwse Sportraad;

- het adviseren en ondersteunen van sportverenigingen met topsportambities;
- het creëren van faciliteiten voor de combinatie topsport en werk / onderwijs;
- het adviseren van de gemeente op het gebied van (topsport-)accommodaties;
- het creëren van goed bereikbare sportmedische zorg voor top- en breedtesport;
- het stimuleren en begeleiden van activiteiten door topsporters en topsportclubs in

het kader van sportstimulering en schoolsport (clinics, demonstraties en schoolactiviteiten).

2. Er worden meerjarenplannen gemaakt in samenwerking met betrokken partijen.

3. Wensen op het gebied van topsportontwikkeling en trainingsfaciliteiten worden meegenomen in het gemeentelijk accommodatiebeleid.

4. Wensen op het gebied van topsport-ontwikkeling en ondersteuning van sporttechnisch kader lopen mee in het meerjarenplan Verenigingsondersteuning.

Betrokken partijen

- Sportraad Vlissingen
- Gemeentelijk Bureau Sportbelangen
- Sportverenigingen
- Sportmedisch Adviescentrum
- Externe adviesorganisaties³³
- Bedrijfsleven
- Ex-topsporters

4.7 Sport en recreatie

De steeds schaarser groene ruimte om ons heen biedt minder mogelijkheden voor recreatieve voorzieningen en uitbreiding van bestaande (buiten)sportcomplexen. De aanleg van nieuwe complexen wordt hierdoor eveneens bemoeilijkt. De keuze voor de locatie van nieuwe sportvoorzieningen mag feitelijk niet ondergeschikt worden gemaakt aan de oprukkende woningbouw of andere uitbreidingsplannen. Bereikbaarheid, sociale veiligheid, milieu (geluidsoverlast) en multifunctioneel gebruik zijn belangrijke argumenten die een rol behoren te spelen bij de definitieve afweging van locaties, evenals spreiding van sportvoorzieningen. Te denken valt aan outdoor- en avonturensporten, maar ook aan ruiterspaden, trim- en wandelroutes en fiets- en skeelertochten. Het gaat erom te streven naar een groene woon- en werkomgeving die uitnodigt tot bewegen³⁴.

Visie

Vlissingen heeft voorzieningen op recreatief en toeristisch gebied die tot nu toe echter nog niet in samenhang met sport bekeken worden. Er is wel een relatie met een culturele invalshoek, vastgelegd in een nieuwe conceptnota, die in 2002 bekrachtigd zal worden³⁵.

De relatie tussen sport en recreatie kan daarin nog zwak worden genoemd. De kansen voor uitbreiding van het aantal sportieve recreatieve voorzieningen zijn echter groot (bijvoorbeeld waterrecreatie, skaten, schaatsen, wandelen, fietsen, skeelers).

Vanzelfsprekend zal daarbij steeds goed de inrichting van de openbare ruimte worden gecombineerd met het meervoudig gebruik (bijvoorbeeld geen grof grind op skeelerroutes, geen prikkelgroen naast trapveldjes). De perspectieven voor een samenhangend beleid kunnen zijn:

- kwaliteitsmarges – wensen en eisen (bereikbaarheid, toegankelijkheid, (sociale) veiligheid, milieueisen, stadsvisie ruimtelijke structuur en multifunctioneel gebruik);
- doelgroep (ouderen, kleuters, jeugd en jongeren, gehandicapten, toeristen);
- Organisatiegraad (georganiseerd, niet-georganiseerd, individueel of teamverband);

- locatiesoort (openbaar groen; park of plein; recreatieterrein; sportterrein; groene verbindingsroutes zoals fietspaden, wandelroutes, looproutes, vaarroutes; natuurterrein of landschap).

Beleidsdoelen

1. Sport en bewegen krijgen een duidelijke plaats in de conceptnota 'De toeristische stad Vlissingen' waarbij personeel, materiaal, budget en kennis van de diverse (oude en nieuwe) voorzieningen worden gecombineerd.
2. Er komt een meerjarenplan voor uitvoering en beheer waarbij in het voorstel niet alleen de incidentele kosten voor het ontwerp en de inrichting te zien zijn, maar tegelijkertijd structurele kosten voor beheer.
3. Er wordt geld gereserveerd voor nieuwe voorzieningen.

Betrokken partijen

- Sportverenigingen
- Sportraad Vlissingen
- Gemeentelijk Bureau Sportbelangen
- Zeeuwse Sportraad
- Externe adviesorganisaties 36

4.8 Specifieke doelgroepen

Gehandicapten en chronisch zieken

Gehandicapten en chronisch zieken krijgen recht op doeltreffende aanpassingen die nodig zijn om volwaardig in de maatschappij te functioneren. Voorlopig geldt dat voor de terreinen arbeid, beroepsopleiding en sport. In de toekomst kan dit recht worden uitgebreid naar andere terreinen.

De doelgroep van chronisch zieken is in Nederland omvangrijk en divers. De omvang van het aantal gevallen van chronische ziekten wordt geschat op meer dan 3 miljoen. Het aantal personen met een chronische ziekte ligt waarschijnlijk lager, omdat een individu meer dan één chronische aandoening kan hebben. Binnen de groep chronisch zieken bestaat een grote variëteit aan aandoeningen en daarmee samenhangende gezondheidsklachten en sociale beperkingen. Door de vergrijzing van de Nederlandse bevolking zal in de komende jaren het aantal mensen met een chronische ziekte of een functionele beperking sterk toenemen. Ook wordt een toename van het aantal klachten aan het bewegingsapparaat verwacht.

Behalve bij ouderen wordt ook inactiviteit verondersteld bij mensen met een chronische aandoening of een handicap. Het ontbreken van een actieve leefstijl heeft bovendien niet alleen gevolgen voor de gezondheid, maar kan ook consequenties hebben voor de mogelijkheden om zelfstandig te kunnen functioneren. Sport en beweging kunnen het verloop en het herstel van een aantal chronische ziekten en beperkingen gunstig beïnvloeden. Was voorheen 'rust' het meest gegeven advies aan patiënten, nu raakt de gezondheidszorg er meer van doordrongen dat ook, of juist, 'beweging' heilzaam kan zijn.

Visie

De gemeente Vlissingen heeft samen met beide Walcherse buurgemeenten een nota Gehandicaptenbeleid opgesteld³⁷. Hierin worden de kaders geschetst voor toekomstig beleid. Sport en recreatie maken een essentieel onderdeel uit van die nota. Als uitgangspunt voor beleid is genomen de VN Standaard Resolutie³⁸. Onderschreven wordt

dat inclusief beleid³⁹ de basis moet zijn voor verder handelen; dit wil zeggen dat de regelingen en voorzieningen zo getroffen worden dat alle burgers, met en zonder handicap, hiervan gebruik kunnen maken.

Naar schatting zijn er op Walcheren 13.000 lichamelijk gehandicapten. Chronisch zieken en verstandelijk gehandicapten zijn in dat kengetal niet meegenomen. Het aanbod voor aangepast sporten op Walcheren is groot, maar voldoet niet altijd aan de eisen van bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid voor gehandicapten. Er is niet alleen sprake van bouwkundige belemmeringen (bijvoorbeeld speeltoestellen voor gehandicapte kinderen), maar ook van mentale belemmeringen (bij de gehandicapte zelf en bij de sportverenigingen). Integratie binnen de sportverenigingen is nog niet sterk ontwikkeld. Een aantal sportverenigingen zou zich willen richten op deze doelgroep, maar zij mist voldoende kennis om dat verantwoord te doen. Ook vervoer is een knelpunt om gebruik te kunnen maken van sportaanbod, omdat aangepast sporten vaak regionaal wordt gerealiseerd.

Beleidsdoelen

1. Meer aandacht dan voorheen gaat uit naar de ontwikkeling van het georganiseerde sportaanbod voor gehandicapten en chronisch zieken door gerichte ondersteuning en samenwerking.
2. Sportverenigingen worden aangemoedigd en ondersteund om mogelijkheden te bieden die gehandicapten en chronisch zieken in staat stellen mee te doen aan sportactiviteiten.
3. Belangenorganisaties worden betrokken bij de uitwerking van beleid.
4. Er worden meer mogelijkheden voor openluchtrecreatie verwezenlijkt.
5. Er komt meer aandacht voor toegankelijkheid van gebouwen conform de ITS
6. De doelgroep wordt gestimuleerd om (sport-)vrijwilligerwerk te doen.

Betrokken partijen

- Gemeentelijke coördinator gehandicapten-beleid
- Sportverenigingen
- Gemeentelijk Bureau Sportbelangen
- Sportraad Vlissingen
- Werkgroep gehandicaptenbeleid Walcheren
- Patiëntenverenigingen
- Externe adviesorganisaties⁴⁰

4.9 Allochtonen

Steeds meer allochtonen weten de weg te vinden naar een van de vele sportclubs in Nederland. Ondanks deze positieve tendens is er nog altijd sprake van ondervertegenwoordiging. Veel allochtonen blijken weinig vertrouwd te zijn met de organisatie van de sport in Nederland. En omgekeerd: veel sportverenigingen zijn weer niet zo goed op de hoogte van de achtergronden en gewoonten van de diverse allochtonen groeperingen⁴¹. Factoren als leeftijd, verblijfsduur, sekse, sportcultuur in het land van herkomst, de sociaal-economische positie en immigratie zijn van invloed op sportdeelname. Blijvende aandacht voor deze doelgroep is nodig. Het beleid dient zich met name te richten op het vergroten van kansen en het verkleinen van knelpunten die een rol spelen⁴²:

- verkokering doorbreken door integraal en wijkgericht te werk te gaan
- extra ondersteuning bieden in oude wijken.
- overdracht van kennis aan zelforganisaties en sportverenigingen.

- speciale aandacht besteden aan kadervorming en scholing van de doelgroep.
- sportstimulering in schoolverband versterken.
- uitdragen en benutten van de waarde van sportbeoefening door asielzoekers en vluchtelingen.

Visie

In Vlissingen zijn ongeveer 4400 mensen van buitenlandse afkomst (ruim 14 nationaliteiten). Velen van hen wonen in het zogenaamde Middengebied, een oud stadsdeel. Een klein percentage van hen valt in de asielzoekersprocedure. Velen van hen zijn lid van verenigingen, de zelforganisaties die allerlei cultureel gerichte activiteiten voor hun eigen groep organiseren (vaak ook regionaal). Vanuit het welzijnswerk worden zij ondersteund. Incidenteel worden ook sportactiviteiten georganiseerd, vaak met een multicultureel karakter. Zij kunnen daarbij gebruik maken van subsidies die vallen in het minderhedenbudget. Integratiecijfers (wie zijn er lid van een bestaande sportvereniging) zijn niet van alle sportverenigingen bekend. Evenmin is bekend hoeveel mensen lid zouden willen zijn van een 'witte' sportvereniging.

Niettemin bestaat er in deze groep veel belangstelling voor sport en bewegen. Het doel ervan is zeer divers (ontmoeten, vrijetijdsbesteding, gezondheid, weerbaarheid) en populair zijn vechtsporten, voetbal, zwemmen en gymnastiek. Belangrijke knelpunten zijn dat aanbod soms voor een 'gesloten' groep moet gebeuren (bijvoorbeeld zwemmen voor vrouwen) en dat de waarde van sporten niet altijd wordt 'geleefd' dat wil zeggen wordt overgebracht op opgroeiende kinderen .

Beleidsdoelen

1. Er wordt een behoefteanalyse uitgevoerd onder allochtonen over sport- en bewegingswensen. Daarbij wordt rekening gehouden met verschillende doelen (sport als middel, sport als doel, sport als zelforganiserend aanbod, sport in de wijk etc.)
2. Wensen en mogelijkheden voor integratie binnen sportverenigingen worden onderzocht.
3. Er komen meer mogelijkheden voor gesubsidieerde sport- en bewegingsactiviteiten.
4. Er wordt meer aandacht gegeven aan de ontwikkeling van sport- en bewegingsaanbod door gerichte ondersteuning en samenwerking.

Betrokken partijen

- Zelforganisaties minderheden
- Beleidsmedewerker minderheden
- Sportverenigingen
- Sportraad Vlissingen
- Externe adviesorganisaties⁴³
- Stichting Palladium
- Gemeentelijk Bureau Sportbelangen

Bovendien is het wenselijk om allochtone sportinitiatieven te ondersteunen in plaats van te ontmoedigen, om zo kaderwerving en -vorming te stimuleren. Dit is van belang gelet op de positieve effecten van zelforganisatie door allochtonen. Bovendien is het wenselijk om allochtone sportinitiatieven te ondersteunen in plaats van te ontmoedigen, om zo kaderwerving en -vorming te stimuleren. Dit is van belang gelet op de positieve effecten van zelforganisatie door allochtonen.

4.10 Sportraad Vlissingen

Al sinds 1954 heeft Vlissingen een Sportraad. Haar taken en bevoegdheden liggen sinds 1997 vast in een verordening⁴⁴ en een reglement van orde. De belangrijkste doelstellingen van de Sportraad zijn:

- het bevorderen van goede samenwerking tussen het gemeentebestuur en de sportverenigingen;
- het promoten van de sport in het algemeen;
- het stimuleren van de georganiseerde sportbeoefening.

Haar taken zijn zowel van adviserende aard (tarievenbeleid, accommodatiebeleid) als van beherende aard (verdelen accommodaties en subsidies). Daarnaast kan zij sportstimulerende activiteiten organiseren (schoolsport-kennismaking, sportcursussen). De middelen beschikbaar voor uitvoering van deze taken bestaan uit subsidie voor sportevenementen, jeugdsubsidies, beheerssubsidie en sportstimuleringsbijdragen⁴⁵.

In de Sportraad hebben zitting vertegenwoordigers uit de georganiseerde sport en de beleidsmedewerker Sport. De Wethouder Sport en een aantal raadsleden zijn adviserend lid van de Sportraad.

Visie

De sportraad heeft een belangrijke functie als spreekbuis voor de sport, maar zij vertegenwoordigt vooral de sportverenigingen. Regelmatig worden er bijeenkomsten georganiseerd met de sportverenigingen om knelpunten en ontwikkelingen te bespreken. Een aantal beleidsdoelen van deze nota is nu nog geen expliciet aandachtsveld van de Sportraad.

Beleidsdoelen

1. Taak en werkwijze van de Sportraad wordt in overeenstemming gebracht met de aandachtspunten van de sportnota.
2. Over de eventuele verandering van structuur wordt nog een beslissing genomen.

Betrokken partijen

- Wethouder Sport
- Gemeentelijk Bureau Sportbelangen
- Sportraad Vlissingen
- Externe adviesorganisaties⁴⁶

5 Algemene onderbouwing

Tal van ontwikkelingen en trends kunnen bepalend zijn voor gemeentelijk sportbeleid. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste ontwikkelingen gesignaleerd en uitgewerkt. Zij dienen als onderbouwing van de sportnota en van het voorgenomen gemeentelijke beleid op dit terrein.

5.1 Maatschappelijke ontwikkelingen

De sport is omvangrijker en veelzijdiger geworden. Zo weerspiegelt bijvoorbeeld de maatschappelijk achterstandspositie van allochtonen, sociaal zwakkeren, mensen met een handicap en ouderen zich in de sport. Sportstimuleringsbeleid is daarom ook toegespitst op deze doelgroepen. De positieve inbreng van sport geldt ook voor gemeentelijk beleid dat de veiligheid en leefbaarheid in de buurt, het imago van de stad en een gunstig vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven wil bevorderen. Anderzijds laten negatieve tendensen in de samenleving - zoals agressie, discriminatie en druggebruik – zich ook zien in de sport.

Als voorbeelden van ontwikkelingen kunnen genoemd worden:

- De vraag naar sport en bewegingsactiviteiten is verbreed. De toename van het aantal ouderen en de trend tot langer door-sporten en recreëren heeft geleid tot een vraag naar meer recreatiesport en minder competitiesport.
- Sporters willen flexibeler openingstijden en teamindeling. Men wil een “uurtje sport kopen”. Tegelijkertijd wordt het vrijwillig bijdragen van sporters aan de organisatie minder vanzelfsprekend.
- Mensen zijn in de huidige samenleving lichamelijk minder actief. Steeds meer mensen oefenen hun beroep voor een belangrijk deel zittend uit en het aantal uren dat men in de vrije tijd naar een televisie- of (computer)beeldscherm kijkt neemt toe.
- Veel commerciële sportorganisaties springen in op wensen en behoeften zoals meer service en klantgerichtheid. Sportverenigingen lijken minder aanpassingsvermogen hiervoor te bezitten en vele kampen met financiële en organisatorische problemen.
- Nieuwe wetten en regels over bijvoorbeeld arbeidstijden, winkelsluiting, veiligheid en milieu brengen voor sportverenigingen extra administratief werk en hogere lasten met zich mee.
- Privatisering werkt ook door in de sportsector. Onderhouds- en exploitatie taken worden aan sportverenigingen of commerciële aanbieders overgedragen, de efficiency van de organisatie wordt verbeterd, kortingen op subsidies aan sportverenigingen worden doorgevoerd, de huur van de gemeentelijke sport-accommodaties neemt toe en nieuwe sportproducten worden bedacht.
- Er komt meer aandacht voor aspecten van veiligheid (blessurepreventie, fairplay en tolerantie) en voor het milieu.

5.2 Trends voor sportbeleid

Sport is goed voor de gezondheid, draagt bij tot zelfontplooiing, doorzettingsvermogen, vriendschappen en sociale contacten. Sport inspireert, ontroert, vormt mensen en leert ze omgaan met winnen en verliezen. De raakvlakken van sport op andere maatschappelijke

gebieden zijn dan ook veelomvattend: onderwijs, jeugd, ouderen, minderheden, recreatie, economie en gezondheid zijn een paar voorbeelden van beleidsterreinen waar sport onlosmakelijk mee verbonden is.

Steeds meer mensen willen sporten. Het aantal dertigers en veertigers zal sterk toenemen (en later uiteraard ook de oudere leeftijdsgroepen). Sporten die tot op hoge(re) leeftijd beoefend kunnen worden en waar het plezier in het bewegen en de gezondheid centraal staan, worden populairder.

De verenigingen worden in toenemende mate geconfronteerd met een afname van het aantal vrijwilligers. Een onmisbare groep mensen die van zeer groot belang is voor het dagelijkse reilen en zeilen van een sportvereniging.

Vrijwilligers verzetten bergen werk.

Toenemende druk op het aantal taken leidt ertoe dat steeds minder mensen hiertoe bereid zijn.

Spreiding en bereikbaarheid spelen een belangrijke rol bij de afweging met betrekking tot locatiekeuze van sportvoorzieningen. Er moet dan ook aandacht zijn voor parkeervoorzieningen en ontsluiting.

De schaarser wordende groene ruimte om ons heen biedt minder mogelijkheden voor het ontwikkelen van recreatieve doeleinden en uitbreiding van reeds bestaande (buiten) sportcomplexen. Te denken valt aan outdoor- en avonturensporten, maar ook aan ruiterspaden, trim-, wandel-, fiets- loop-, en skeeleroutes.

Daarnaast dient er aandacht te zijn voor het goed omgaan met het gebruik van de accommodaties. Goed onderhoud heeft een hoge prioriteit.

Sporters willen in de toekomst steeds vaker zelf kunnen bepalen waar, wanneer, hoe en met wie ze gaan sporten.

Het belang van bewegen en sporten voor de volksgezondheid is inmiddels onomstreden⁴⁸.

'Bewegingsarmoede' wordt, naast bijvoorbeeld roken en slechte voeding, als één van de belangrijkste risicofactoren voor de gezondheid beschouwd⁴⁹.

Een nadeel van sporten is het risico op sportblessures. Volgens de meest recente gegevens vinden er jaarlijks 2,5 miljoen sportblessures plaats. Het bevorderen van de veiligheid van sporten en bewegen en de preventie van ongevallen is belangrijk om het aantal, de aard en de ernst van blessures terug te brengen. De opvang van de geblesseerde sporter is eveneens van belang. Door goede zorg bij een blessure wordt de schade beperkt en een spoedig herstel bevorderd.

Voldoende beweging is onontbeerlijk voor een goede gezondheid, maar het moet wel op een veilige en gezonde manier gebeuren. Dit kan door preventie van sportblessures en doping, maar ook kan gelet worden op de veiligheid voor de gebruikers en de kwaliteit van het (sport)aanbod, de deskundigheid van het kader.

Als gevolg van het almaar korter worden van de werkweek beschikken mensen over meer vrije tijd. Vrije tijd, die ingevuld kan worden met sportieve en recreatieve activiteiten. De consument kiest voor kwaliteit en professionaliteit en heeft daar geld voor over.

5.3 Uitgangspunten voor sportbeleid

Een investering in de sport is een investering in de leefbaarheid van de samenleving. Op termijn kunnen investeringen in de sport worden terugverdiend doordat de sportwereld direct of indirect kan bijdragen aan het voorkomen of terugdringen van kostbare maatschappelijke problemen zoals ziekteverzuim, criminaliteit, de gevolgen van bewegingsarmoede. In de nota "Wat sport beweegt" (NOC*NSF, 1996) wordt de waarde van sport als volgt benoemd:

Belevingswaarde

Vele mensen vinden sport leuk om te doen en om naar te kijken. Vooral het spelkarakter, het competitie-element, het bewegen en de sociale contacten geven sport een grote aantrekkingskracht.

De vormende waarde

Sport is in meerdere opzichten te zien als een leerschool waar aandacht besteed wordt aan psychologische (samenwerkingsvermogen, doorzettingsvermogen), organisatorische (zelfwerkzaamheid, bestuur), morele (verantwoordelijkheidsbesef, fair play) en fysieke aspecten. Mensen leren door sport de eigen grenzen kennen, zich ergens in te bekwamen en zich te meten met anderen; men leert te winnen en te verliezen en daardoor ook het respect voor de ander te ontwikkelen.

Sociale waarde

Via sport komen persoonlijke contacten en relaties tot stand, bouwen mensen vriendenkringen en relatienetwerken op en kan het gemeenschapsgevoel worden versterkt.

Ook stimuleert sportbeoefening zelfwerkzaamheid. Alle vrijwilligers die in verenigingsverband actief zijn, zetten in de sport de kennis en ervaring in die zij elders hebben opgedaan.

Gezondheidswaarde

Sport is doorgaans een gezonde activiteit, met een positieve werking op het functioneren van mensen. Sport zet aan tot bewegen en draagt zodoende bij aan de preventie van diverse ziekten.

Bovenvermelde waarden van de sport hebben betrekking op alle vormen van sport en sportief bewegen. Voor topsport kunnen daar nog enkele specifieke aspecten aan worden toegevoegd zoals het inspireren en het stimuleren van andere mensen om aan sport te gaan doen. Topsporters kunnen de beeldvorming van mensen beïnvloeden en zijn daardoor in staat een bijdrage te leveren aan integratie van minderheidsgroepen.

5.4 Partners in sport

Bij sportbeleid zijn vele organisaties, instellingen en personen op lokaal, provinciaal en nationaal niveau betrokken. Dit zijn de sportaanbieders en de sportondersteuners.

Lokaal niveau

Op lokaal niveau verzorgen de sportverenigingen ruim 90% van het sportaanbod. Dit sportaanbod wordt aangevuld door fitnesscentra, sportscholen en onderwijsinstellingen. De gemeente stelt de sport- accommodaties - direct of indirect - tegen een gesubsidieerd tarief beschikbaar en geven soms subsidies voor bepaalde activiteiten.

Provinciaal niveau

De voornaamste partners op dit niveau zijn de districten en/of regio's van landelijke sportbonden en de Provinciale Sportraden.

Nationaal niveau

Belangrijkste partijen op dit niveau zijn de rijksoverheid - en dan met name het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), het Nederlands Olympisch Comité * Nederlandse Sport Federatie (NOC*NSF) als vertegenwoordiger van de landelijke sportbonden en de landelijke bonden NKS, NCSU en NCS. Daarnaast spelen een belangrijke rol bij de vormgeving aan het landelijk sportbeleid de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Landelijk Contact, Nederlands Instituut voor lokale sport & recreatie (LC), de Interprovinciale Organisatie Sport (IOS), het Inter Provinciaal Overleg (IPO), Jeugd in Beweging (JIB) en het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB). Op nationaal niveau bestaat de verantwoordelijkheid uit de signalering en de analyse van de ontwikkelingen in de samenleving en de stimulering van nieuw beleid.

Commerciële aanbieders

Commerciële sportaanbieders spelen op de markt in: fitness-, squash-, tennis- en outdoorcentra schieten overal om ons heen als paddestoelen uit de grond. Deze ontwikkeling draagt ertoe bij dat met name het aantal ongeorganiseerde sporters een enorme vlucht heeft genomen. Niet altijd zonder gevolgen: vaak ten koste van de georganiseerde sporters, namelijk de verenigingen.

5.5 Sportvormen

In zijn algemeenheid kent men drie organisatievormen. Zij zijn belangrijk om sportbeleid in de meest brede zin te kunnen bepalen. Zij kennen namelijk ieder hun eigen karakter en doelgroepen.

Georganiseerde sport

Dit is de sportbeoefening in verenigingsverband. Als verenigingslid is de sporter aangesloten bij het NOC*NSF. Landelijk gezien vormt georganiseerde sportbeoefening nog steeds de grootste categorie.

Anders-georganiseerde sport

De sporter wordt geconfronteerd met een georganiseerd aanbod van activiteiten dat plaats heeft buiten het organisatiekader van de sportvereniging. Bekende voorbeelden hiervan zijn de commerciële aanbieders van jazz-, fitness-, en aerobicactiviteiten. Ook de competities die in het kader van bedrijfssport worden aangeboden behoren tot deze categorie.

Ongeorganiseerde sport

Het gaat hierbij om die vormen van sportbeoefening die plaats hebben buiten de twee andere organisatievormen. Per saldo is deze vorm, als gevolg van de veelheid van verschijningsvormen, een lastig facet in termen van cijfers.

5.6 Accommodatiebeleid

Als planningsmiddel voor veldsport-accommodaties worden er in algemene zin twee normbegrippen gehanteerd, namelijk belastingsnorm en planningsnorm.

Belastingsnorm

Het begrip belastingsnorm is geïntroduceerd om een indicatie te kunnen geven van de schade aan een grasveld die ontstaat tijdens het spelen van wedstrijden in bepaalde takken van sport. Daarbij gaat het om het uitdrukken van eventuele verschillen in bespelingschade.

Planningsnorm

Een planningsnorm is een hulpmiddel waarmee - uitgaande van een bepaalde sport-behoefte (sportvraag) - omvang en inrichting van nieuwe en /of bestaande sportaccommodaties nader vorm en inhoud kan worden gegeven.

De planningsnormen voor veldsporten worden uitgedrukt in aantallen competitieteams per wedstrijdveld. Hierbij is rekening gehouden dat er op de velden ook nog andere activiteiten plaats kunnen vinden. Gemiddeld genomen bestaat er een verband tussen het aantal competitieteams per veld en het aantal activiteiten per team buiten de competitie.

5.7 Privatisering

Accommodatiebeleid is tegenwoordig direct verbonden aan privatisering⁵⁰. Met privatisering van sportaccommodaties wordt bedoeld dat de (lokale) overheid haar taken en bevoegdheden met betrekking tot sportaccommodaties of delen van sportaccommodaties (bijvoorbeeld kantines en/of kleedlokalen) geheel of gedeeltelijk overdraagt aan het particulier initiatief, meestal een sportvereniging⁵¹.

Twee elementen zijn dan voor de gemeente van belang:

- a. Handhaving van de kwaliteit van de sportcomplexen, zowel uit het oogpunt van de gebruikers als uit het oogpunt van de eigenaar, de gemeente. Kapitaalvernietiging moet te allen tijde worden vermeden.
- b. Er worden hogere eisen gesteld aan het beschikbare vrijwilligerskader in termen van continuïteit, kwaliteit en professionaliteit. Door afstoten van beheer en onderhoudstaken treedt taakverzwaring op.

In de literatuur wordt onderscheid gemaakt tussen 6 verschillende modellen van privatisering. Deze zijn hieronder weergegeven:

1. overdracht van onderhoudstaken van gemeente naar vereniging waarvoor geen scholing of vakkennis vereist is (in de regel taken behorende tot het klein onderhoud);
2. overdracht van het onderhoud van gemeente naar de gebruikers (de sportvereniging);
3. privatisering van het beheer, waarbij alle taken met betrekking tot het beheer aan de vereniging worden overgedragen.

Hieronder kan worden verstaan:

- de planning van het onderhoud naar aard en tijdstip
- de uitvoering van het onderhoud
- de regeling van het gebruik (waaronder toezicht/verhuur).

Bij deze driemodellen houdt de gemeente haar verantwoordelijkheid voor de sportaccommodaties. Ook financieel: exploitatieverliezen op de betrokken accommodaties zijn geheel voor rekening van de gemeente. Bij de volgende drie modellen wordt de verantwoordelijkheid voor de sportaccommodaties (ook de financiële) steeds meer (en uiteindelijk geheel) naar de vereniging overgedragen:

4. privatisering van beheer en onderhoud risicodelend, waarbij alle taken met betrekking tot het beheer zoals omschreven in punt 3 aan de gebruikers/vereniging worden overgedragen en waarbij het negatief verschil tussen opbrengsten en kosten door de gemeente wordt gegarandeerd (met andere woorden er is sprake van deling van het risico

tussen de gemeente en de vereniging);

5. huur c.q. verhuur van accommodaties, waarbij de vereniging het risico neemt voor het behalen van een negatief exploitatieresultaat onder aanvaarding van een pacht prijs en de kosten voor het functioneren en instandhouden van de accommodaties;

6. privatisering door middel van het afstoten van accommodaties op basis van erfpacht, waarbij de vereniging de opstallen in bezit krijgt behoudens de eigendom van de grond; verkoop, het afstoten van de accommodaties, waarbij de vereniging deze in eigendom verwerft.

5.8 Topsport

Topsportontwikkeling kan zich richten op twee doelstellingen namelijk:

1. topsportontwikkeling binnen de sportverenigingen door het ondersteunen en faciliteren van topsportverenigingen met amateurstatus (teams en individuele sporters) en/of de betaalde sport;

2. sportstimulering door het organiseren van topsportevenementen gezien vanuit de invalshoek sport, of gezien vanuit het evenementenbeleid en promotiebeleid (city marketing)

Bij de organisatie van topsport evenementen, maar ook voor de ontwikkeling van de topsportbeoefening, zijn accommodaties nodig die voldoen aan de juiste eisen en normen. Daarbij worden internationale wedstrijd-accommodaties (zogenoemde A-accommodaties) onderscheiden van B-accommodaties (regionale trainings- en wedstrijdaccommodaties).

Studeren en het gelijktijdig beoefenen van topsport is in veel gevallen een combinatie waarbij het één vrijwel altijd ten koste van het ander gaat. Óf sporttalent komt niet tot ontwikkeling óf de latere maatschappelijk carrière wordt in de waagschaal gesteld. Door samenwerking met diverse onderwijs-instellingen kunnen voldoende mogelijkheden worden geboden om tot een verantwoorde combinatie van topsport en onderwijs te komen. Voorbeelden daarvan:

een flexibel onderwijsprogramma, waarbij trainingen en wedstrijden in samenwerking met de onderwijsinstelling gepland worden;

de mogelijkheid om toetsen, tentamens en examens op een voor de sporter geschikt moment en in een aangepaste vorm af te leggen (bijvoorbeeld via leren op afstand met behulp van e-mail e.d.);

- speciaal aangepaste en extra begeleiding bij de studie;
- een specifiek onderwijspakket;
- ondersteuning vanuit het Olympisch Steunpunt⁵²;

5.9 Recreatie

De gezondheid en het welzijn van mensen zijn onderliggende argumenten om recreatiebeleid te voeren. De effecten van recreatie op de gezondheid zijn positief; enerzijds door de hiermee gepaard gaande natuurbeleving (belevingsruimte) en anderzijds door de mate van beweging (bewegingsruimte).

Het recreatiebeleid heeft zich tot nog toe vooral gericht op het creëren van voorzieningen en voorwaarden voor openluchtrecreatie in de vrije tijd. Deze zijn neergelegd in het Landelijk Structuurschema Groene Ruimte, een Planologische Kernbeslissing (PKB). Geleidelijk is er meer oog gekomen voor de (menselijke) gebruiker van de groene infrastructuur. Dit heeft geleid tot het streven naar de vergroting van de toegankelijkheid van bossen, natuurterreinen en landbouwgrond en tot de uitbreiding van de groene ruimte naar het stedelijk gebied, waar immers de meeste mensen wonen⁵³.

Soorten groen

- openbaar groen (groenstructuur en restgroen);
- park of plein;
- recreatieterrein of sportterrein;
- groene verbindingroutes (fietspaden, wandelroutes, vaarroutes);
- natuurterrein of landschap;

Typen sportaanbieders

- sportverenigingen (ook verenigingen voor speeltuinen of volkstuinten);
- commerciële sportscholen of sportvoorzieningen;
- buurtsport of sportopbouwwerk van gemeentewege
- sport en recreatie activiteiten van informele groepen bewoners'.

Diversiteit van gebruikers

- in groepsverband of individueel;
- regelmatig of incidenteel;
- gratis of tegen betaling (van contributie, entreegelden of speelrechten);
- ter ontspanning of functioneel (met bijvoorbeeld een educatief of gezondheidsmotief).

Aspecten van beheer

- exploitatie: bedrijfsvoering waaronder promotie van het gebied, programmering van activiteiten en uitwisseling van kennis en personeel;
- technisch beheer of fysiek beheer: onderhoud van groen, voorzieningen en accommodaties;
- functioneel of sociaal beheer: dagelijkse werkzaamheden zoals openstelling van accommodaties, toezicht in de openbare ruimte, uitlenen van spel- en sportmaterialen, begeleiding van sport, sportstimulering.

5.10 Gehandicapten

Voor mensen met een handicap (een groep waar ook de verstandelijk gehandicapten toe worden gerekend) wordt reeds langer een intensief (sport-)beleid gevoerd. Het accent daarbij ligt op welzijnsdoelstellingen (participatie en integratie).

In samenwerking met de landelijke gehandicapten sportorganisatie NEBAS, het NOC*NSF en de revalidatiecentra is een structuur opgezet voor een divers en gevarieerd sportaanbod op regionaal niveau. Vanuit scholen voor speciaal onderwijs en vanuit revalidatiecentra worden jongeren en volwassenen met een handicap geleid naar een passend sport- en bewegingsaanbod. Sport en beweging worden in die gevallen niet aangeboden in het kader van, maar naast of volgend op de revalidatie.

De internationale Revalidatie Organisatie (Rehabilitation International, New York), waarbij 77 nationale organisaties zijn aangesloten, heeft een symbool⁵⁴ laten ontwerpen en aanvaard dat kan worden aangebracht op gebouwen en bij voorzieningen die mede voor mensen met een functiebeperking toegankelijk zijn. 'Integrale toegankelijkheid' gaat ervan uit dat de verschillende behoeften van mensen op een vanzelfsprekende wijze geïntegreerd worden in voorzieningen die bruikbaar zijn voor iedereen. Daarmee wordt bedoeld dat bij het ontwerp en de inrichting van ruimten met zoveel mogelijk verschillende mensen (wat betreft lichamelijke mogelijkheden en beperkingen) rekening wordt gehouden. Dit staat ook wel bekend als 'aangepast bouwen'. Uitgangspunt hierbij is dat indien een accommodatie aangepast wordt voor sporters, bezoekers en personeel met een functiebeperking, hier meer mensen baat bij hebben.

Geraadpleegde Literatuur

- Gezondheidsenquête Walcheren 2000
- Nota Gezondheidsbeleid Walcheren 'Walcheren gezond, houden zo' (december 2000)
- Nota Recreatiebeleid Vlissingen 2000
- 'Op weg naar de 21e eeuw' - Voortgangsnotitie evaluatienota ouderenbeleid Vlissingen, 1997
- Jeugdbeleid in Vlissingen anno 1997 (deel 2)
- Tweede voortgangsnotitie jeugdbeleid Vlissingen (oktober 2000)
- Kadernotitie Jeugdbeleid Vlissingen 2002
- Nota Gehandicapten Inclusief beleid op Walcheren 2001-2004, Vlissingen, Middelburg, Veere, januari 2001
- Statistisch Jaarboek 2000 Stadsgewest Vlissingen
- Slotdocument Stadscoers 2010 Gemeente Vlissingen (1998)
- Begrotingsbrief 2000 Vlissingen
- Verordening Sportraad Vlissingen (reg.nr. BE/ac/59) 1997
- Overzicht subsidies Sportraad Vlissingen 1997
- Reglement van orde Sportraad Vlissingen 1997
- De Sportvereniging en haar kosten - Sportbelangen Vlissingen 1995
- Adreslijst Sportraad Vlissingen 2000
- Nota Vrijwilligersbeleid Vlissingen. Zeeuwse Sportraad april 2000
- Nota Buitensportaccommodatie Gemeente Noord-Beveland. Zeeuwse Sportraad april 2000
- De kaders voor het sportbeleid in Middelburg (Marktplan Adviesgroep – november 1999)
- De sportcultuur onder de loep – een marktonderzoek naar de komst van een multifunctioneel sportcomplex in de gemeente Terneuzen (Afstudeerscriptie Vrijtijd-wetenschappen A. Fermont- augustus 1999)
- Sportnota 2001 Gemeente Breda (inspraakversie – maart 2001)
- Privatisering - Uit de reeks "Verenigingsmanagement", een uitgave reeks die wordt samengesteld door Educaplan, onderdeel van de Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO), in opdracht en onder verantwoordelijkheid van de werkgroep opleiden van NOC*NSF/IOS en onder begeleiding van een deskundige redactieraad.
- GGD nieuws 2000 – nr. 8
- Gezond en veilig sporten – mogelijkheden voor gemeenten en hun GGD'en – Ministerie van VWS januari 2000
- Kijk op lokaal sportbeleid, deel 2. Over pingelaars en teamspelers. Integraal denken en doen in gemeentelijk sportbeleid. Ministerie van VWS. Rijswijk, juli 1998
- Kijk op lokaal sportbeleid, deel 3. Van specialist tot allrounder. Impulsen voor gemeentelijk sportbeleid. Ministerie van VWS. Rijswijk, november 1998
- Gezond bewegen en veilig sporten – Kijk op lokaal sportbeleid 4 (Ministerie VWS)
- Bewegen natuurlijk' Beleidsnota Integraal gemeentelijk sport- en recreatiebeleid Den Bosch
- Sport, bewegen en gezondheid. Naar een actief kabinetsbeleid ter vergroting van de gezondheid door en bij sport en beweging, Ministerie van VWS, Rijswijk 2001
- 'Richtlijnen gezond bewegen.' In: reader behorend bij Hink, Stap, Sprong; Coumans, B. en M.T.W. Leurs. 3 e congres Nederland in Beweging. Arnhem: NOC*NSF, maart 2001.
- Richtlijn Sportdeelname-Onderzoek (RSO), Standaardmodel voor onderzoek naar sportdeelname. 's-Hertogenbosch: Diopter, oktober 2000.
- Verenigingsmonitor 2000, de stand van zaken in de sportvereniging. Arnhem: NOC*NSF, december 2000. (NOC*NSF publicatie nummer 518)

- Nederland in Beweging!, Voortschrijdend strategisch plan 1999-2000. Arnhem: NOC*NSF, februari 1999 (publicatienr 419) Leurs, M.T.W. e.a. (redactie)
- Wat beweegt senioren? Arnhem/Amsterdam: NOC*NSF/VU, juni 2000 (publicatienr 500). Linneman, M.A. e.a. (redactie)
- Natuur voor mensen, mensen voor natuur, Nota natuur, bos en landschap in de 21e eeuw. Ministerie van LNV. Den Haag, juli 2000.
- Kansen voor Topsport, Het topsportbeleid van de rijksoverheid. Ministerie van VWS. Den Haag, februari 1999a.
- Zorgnota 2001. Ministerie van VWS. Den Haag, september 2000d. Tweede Kamer vergaderjaar 2000-2001, 27 401 nrs 1, 2 en 3
- Kengetallen sportbeoefening 1999 – op basis van de Richtlijn Sportdeelname Onderzoek RSO). Arnhem: NOC*NSF, december 2000 (publicatienr 519).
- Belang van bewegingsonderwijs, Over legitimatie en algemene doelstellingen van het schoolvak lichamelijke opvoeding. Stegeman, H. Utrecht/Zeist: Universiteit Utrecht/ Jan Luiting Fonds, november 2000.
- Bewegingsstimulering in Nederland: Wie doet wat? Inventarisatie Nederland in Beweging! 1999. Arnhem/Leiden: NOC*NSF/TNO Preventie en Gezondheid, januari 2000 (publicatienr 459).
- Verenigde Naties: Standaardregels betreffende het bieden van gelijke kansen voor gehandicapten, Resolutie 48/96.
- ‘Natuur en gezondheid, Een verkennend onderzoek naar de relatie tussen volksgezondheid en groen in de leefomgeving’. In: Mens en maatschappij 2000, nr 4, blz. 312-331.
- Programma Gezond Leven, Zoektocht naar vernieuwing. Den Haag: Zorg Onderzoek Nederland (ZON), januari 2001

Bronnen:

- 1 Bron: Zie bijlage 3 Sportdeelname
- 2 Bron: slotdocument Stadscoers 2010 Vlissingen (uit 1998)
- 3 Bron: Statistisch Jaarboek 2000 Stadsgewest Vlissingen - p.14 + p.20
- 4 Bron: Verordening Sportraad Vlissingen 1997
- 5 Bron: Zie bijlage 1: Knelpunten verenigingen
- 6 Bron: Breedtesportimpuls , Ministerie van VWS 1999
- 7 Bron: Zie de bijlage Overzicht externe adviesorganisaties
- 8 Bron: Nota gezondheidsbeleid 2000 Walcheren ‘Walcheren gezond, houden zo’ – p.11
- 9 Bron: Extra aandacht voor werknemers lijkt gerechtvaardigd uit onderzoeksresultaten van het TNO. Waar de werksituatie het dagelijkse leven domineert is blijkbaar minder gelegenheid voor bewegen
- 10 Bron: Gezondheidsenquête Walcheren 2000 - p.14
- 11 Bron: Zie ook de bijlage Overzicht externe adviesorganisaties
- 12 Bron: Jeugdbeleid in Vlissingen anno 1997 (deel 2) – p. 3
- 13 Bron: Kadernotitie Samenhangend Jeugdbeleid Vlissingen (augustus 2001)
- 14 Bron: Tweede voortgangsnotitie jeugdbeleid Vlissingen (oktober 2000) – p. 6
- 15 Bron: Jeugdbeleid in Vlissingen anno 1997 (deel 2) – p. 7-8-9
- 16 Bron: Tweede voortgangsnotitie jeugdbeleid Vlissingen (oktober 2000) – p. 4 + 5
- 17 Bron: Zie ook de bijlage Overzicht externe adviesorganisaties
- 18 Bron: Zie ook de bijlage Overzicht externe adviesorganisaties
- 19 Bron: ‘Op weg naar de 21e eeuw’ - Voortgangsnotitie evaluatienota ouderenbeleid 1997 – p.17
- 20 Bron: 55-Plus sportief -een overzicht van sportactiviteiten voor 55-plussers in de gemeente Vlissingen – uitgave december 2000

- 21 Bron: Zie bijlage: doelgroepdefiniëring Sport en Bewegen voor Ouderen
- 22 Bron: Zie ook de bijlage Overzicht externe adviesorganisaties
- 23 Bron: Overgenomen uit Nota Buitensportaccommodatie Gemeente Noord-Beveland (Zeeuwse Sportraad april 2000)
- 24 Bron: zie ook de algemene onderbouwing, onderdeel accommodatiebeleid (planningsnorm)
- 25 Bron: Zie ook de algemene onderbouwing, onderdeel privatisering
- 25 Bron: Zie ook de bijlage Overzicht externe adviesorganisaties.
- 26 Bron: Algemene voorwaarden voor de verhuur van sportaccommodaties Vlissingen
- 27 Bron: De gymnastieklokalen kennen over het algemeen een zeer specifieke onderwijsfunctie, soms een gedeelde functie voor onderwijs en sport. De sportvoorzieningen zijn door hun ligging, aard en gebruik lang niet altijd voor iedereen goed bereikbaar (veiligheid voor fietsers; ontbreken infrastructuur openbaar vervoer) en mede hierdoor niet voor iedereen geschikt.
- 28 Bron: De Sportvereniging en haar kosten, een te zware last – Sportbelangen Vlissingen 1995
- 29 Bron: zie ook de algemene onderbouwing, onderdeel accommodatiebeleid (planningsnorm)
- 30 Bron: Zie ook de bijlage Overzicht externe adviesorganisaties
- 31 Bron: Zie ook de algemene onderbouwing, onderdeel Topsport
- 32 Bron: Hierin kunnen zitting hebben afgevaardigden van alle genoemde betrokken partijen
- 33 Bron: Zie ook de bijlage Overzicht externe adviesorganisaties
- 34 Bron: Zie ook de Algemene onderbouwing, onderdeel Recreatie
- 35 Bron: Conceptnota De toeristische stad Vlissingen 2000
- 36 Bron: Zie ook de bijlage Overzicht externe adviesorganisaties
- 37 Bron: Nota Gehandicapten Inclusief beleid op Walcheren 2001-2004, Vlissingen, Middelburg, Veere, januari 2001
- 38 Bron: Verenigde Naties: Standaardregels betreffende het bieden van gelijke kansen voor gehandicapten, Resolutie 48/96.
- 39 Bron: Zie ook de algemene onderbouwing, onderdeel gehandicapten/chronisch zieken
- 40 Bron: Zie ook de bijlage Overzicht externe adviesorganisaties
- 41 Bron: De meest gestelde vragen ..... – over allochtonen en sport; LOSA 1992
- 42 Bron: 'Sport en allochtonen: Feiten, ontwikkelingen en beleid. Rijswijk maart 1996.
- 43 Bron: Zie ook de bijlage Overzicht externe adviesorganisaties
- 44 Bron: Verordening Sportraad Vlissingen 1997
- 45 Bron: Overzicht subsidies Sportraad Vlissingen 1997
- 46 Bron: Zie ook de bijlage Overzicht externe adviesorganisaties
- 47 Bron: Nota Buitensportaccommodatie Gemeente Noord-Beveland (Zeeuwse Sportraad april 2000)
- 48 Bron: Gezond bewegen en veilig sporten – Kijk op lokaal sportbeleid 4 (Ministerie VWS)
- 49 Bron: Door het RIVM worden op basis van de Volksgezondheid Toekomst Verkenningen 1997 de volgende belangrijke leefstijlfactoren onderscheiden: Bewegen –(niet) Roken – (matig) Alcohol – (gezonde) Voeding – Veilig vrijen – Veiligheid – Ontspanning. Inmiddels wordt dit aangeduid met de afkorting 'BRAVO'
- 50 Bron: GUIT de reeks "Verenigingsmanagement", een uitgave reeks die wordt samengesteld door Educaplan, onderdeel van de Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO), in opdracht en onder verantwoordelijkheid van de werkgroep opleiden van NOC*NSF / IOS en onder begeleiding van een deskundige redactieraad.
- 51 Bron: Een veel gehanteerde omschrijving van privatisering is die van de afdeling

Sociaal-Geografisch en Bestuurskundig Onderzoek (SGB0) van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

52 Bron: Het Olympisch Steunpunt is onderdeel van het landelijk Olympisch netwerk van het NOC*NSF en faciliteiten voor topsporters

53 Bron: Daartoe is o.a. Stimuleringsregeling Groen In en Om de stad (GIOS) ontworpen. Deze is ingekaderd in het grootstedenbeleid

54 Bron: ITS= internationale standaard toegankelijkheid

55 Bron: ITS= internationale standaard toegankelijkheid (gehandicapten)

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.